

Udtryk for, at en Nedgang i Priserne endnu ikke har fundet Sted, skont de umiddelbare Aarsager er til Stede. At der kan opstaa Tilstande af den Art, turde dog have været kendt før denne Bogs Fremkomst, og at en Kredit-ekspansion under saadanne Forhold i første Række vil gaa til at underbygge de gældende Priser gennem at skabe fuld Beskæftigelse og først fører til en Prisstigning, naar dette Maal er naaet — deri ligger der vist ingen ny Erkendelse.

En speciel Anvendelse af Forfatterens System foreligger forøvrigt i en Artikel i »Finanzarchiv«s 4. Hefte 1934: »Die Deckung des öffentlichen Bedarfs durch nichtinflationäre Papiergeldausgabe«, hvortil interesserede skal henvises.
G. Warmdahl.

Jens Toftegaard, K. Vedel-Petersen, G. E. Riemann og H. Winding Pedersen: ALMINDELIG ERHVERVSLÆRE. Anden Udgave. 1934. 358 Sider.

Den her foreliggende nye Udgave af »Almindelig Erhvervslære« adskiller sig særlig fra sin Forgænger deri, at Afsnittene om Pris- og Fordelingskeren, om Produktionen og om Pengevæsenet er blevet forøget. Disse Afsnit er nu skrevet af Winding Pedersen, der vil være dette Tidsskrifts Læsere bekendt fra den Afhandling: Omkring Kapacitetsudnyttelsesteorien, som han skrev i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1933. De, der har læst dette solide og dygtige Arbejde, maatte det staa klart, at Winding kunde skrive en udmærket populær Samfundøkonomi. Og det har han ogsaa gjort. Hans Fremstilling er gennemgaaende fri for disse quasi-videnskabelige og underlig bagvendte Maader at gøre en enkel Sag indviklet paa, som den litterære Indavl ellers gør næsten uudryddelige i Nationaløkonomien. En enkelt Kliché, som Anmelderen gerne vil benytte Lejligheden til at anholde, skal derfor ikke betragtes som typisk. Tværtimod. Side 45 skrives: »Produktionsmidlernes Samarbejde kommer ikke i Stand af sig selv. Nogen maa tage Initiativet og lade Virksomheden foregaa for sin Regning og Risiko«. — Dyresteg kommer heller ikke i Stand af sig selv. For at citere Madam Mangor: »Man tager et Sølvfad«. Det bør dog hertil bemærkes, at det for de fleste Mennesker vil være lige saa umuligt at tage det af Madam Mangor anbefalede Sølvfad, som at tage det af Winding anbefalede Initiativ.

En Sætning, der gaar igen flere Gange, er det gamle Udsagn: »Formaalet med al økonomisk Virksomhed er Tilfredsstillelsen af de menneskelige Behov«. Denne Sætning er i de fleste Tilfælde overflødig, i andre Tilfælde kan den let omskrives. Mange tænksomme og sandhedssøgende Naturer vilde sove roligere om Natten, hvis de kendte Formaalet med blot den Del af Menneskelivet, som Forf. her omtaler.

Den Skillelinie, som trækkes paa Siderne 13—15 f. o. mellem Nationaløkonomiens Teori og Politik paa den ene Side og social-etisk Maalsætning paa den anden Side, er klart og fuldstændig trukket op. Imidlertid finder man alligevel hist og her under Fremstillingen af de forskellige Politikdiscipliner Betragtninger, som bygger paa social-etiske Idealer, uden at det klart angives hvilke. De paagældende Betragtninger kan være særdeles fornuftige, og Anmelderen ønsker dem heller ikke fjernet, men ønsker blot, at der gøres opmærksom paa den Forudsætning, hvorpaa der bygges. Da den her anmeldte Bog er Lærebog for Folk, der ellers ikke har beskæftiget sig med Økonomi, og da disse erfaringsmæssig møder med den Tro, at Nationaløkonomien er

Udtryk for, at en Nedgang i Priserne endnu ikke har fundet Sted, skont de umiddelbare Aarsager er til Stede. At der kan opstaa Tilstande af den Art, turde dog have været kendt før denne Bogs Fremkomst, og at en Kredit-ekspansion under saadanne Forhold i første Række vil gaa til at underbygge de gældende Priser gennem at skabe fuld Beskæftigelse og først fører til en Prisstigning, naar dette Maal er naaet — deri ligger der vist ingen ny Erkendelse.

En speciel Anvendelse af Forfatterens System foreligger forøvrigt i en Artikel i »Finanzarchiv« 4. Hefte 1934: »Die Deckung des öffentlichen Bedarfs durch nichtinflationäre Papiergeldausgabe«, hvortil interesserede skal henvises.
G. Warmdahl.

Jens Toftegaard, K. Vedel-Petersen, G. E. Riemann og H. Winding Pedersen: ALMINDELIG ERHVERVSLÆRE. Anden Udgave. 1934. 358 Sider.

Den her foreliggende nye Udgave af »Almindelig Erhvervslære« adskiller sig særlig fra sin Forgænger deri, at Afsnittene om Pris- og Fordelingskeren, om Produktionen og om Pengevæsenet er blevet forøget. Disse Afsnit er nu skrevet af Winding Pedersen, der vil være dette Tidsskrifts Læsere bekendt fra den Afhandling: Omkring Kapacitetsudnyttelsesteorien, som han skrev i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1933. De, der har læst dette solide og dygtige Arbejde, maatte det staa klart, at Winding kunde skrive en udmærket populær Samfundøkonomi. Og det har han ogsaa gjort. Hans Fremstilling er gennemgaaende fri for disse quasi-videnskabelige og underlig bagvendte Maader at gøre en enkel Sag indviklet paa, som den litterære Indavl ellers gør næsten uudryddelige i Nationaløkonomien. En enkelt Kliché, som Anmelderen gerne vil benytte Lejligheden til at anholde, skal derfor ikke betragtes som typisk. Tværtimod. Side 45 skrives: »Produktionsmidlernes Samarbejde kommer ikke i Stand af sig selv. Nogen maa tage Initiativet og lade Virksomheden foregaa for sin Regning og Risiko«. — Dyresteg kommer heller ikke i Stand af sig selv. For at citere Madam Mangor: »Man tager et Sølvfad«. Det bør dog hertil bemærkes, at det for de fleste Mennesker vil være lige saa umuligt at tage det af Madam Mangor anbefalede Sølvfad, som at tage det af Winding anbefalede Initiativ.

En Sætning, der gaar igen flere Gange, er det gamle Udsagn: »Formaalet med al økonomisk Virksomhed er Tilfredsstillelsen af de menneskelige Behov«. Denne Sætning er i de fleste Tilfælde overflødig, i andre Tilfælde kan den let omskrives. Mange tænksomme og sandhedssøgende Naturer vilde sove roligere om Natten, hvis de kendte Formaalet med blot den Del af Menneskelivet, som Forf. her omtaler.

Den Skillelinie, som trækkes paa Siderne 13—15 f. o. mellem Nationaløkonomiens Teori og Politik paa den ene Side og social-etisk Maalsætning paa den anden Side, er klart og fuldstændig trukket op. Imidlertid finder man alligevel hist og her under Fremstillingen af de forskellige Politikdiscipliner Betragtninger, som bygger paa social-etiske Idealer, uden at det klart angives hvilke. De paagældende Betragtninger kan være særdeles fornuftige, og Anmelderen ønsker dem heller ikke fjernet, men ønsker blot, at der gøres opmærksom paa den Forudsætning, hvorpaa der bygges. Da den her anmeldte Bog er Lærebog for Folk, der ellers ikke har beskæftiget sig med Økonomi, og da disse erfaringsmæssig møder med den Tro, at Nationaløkonomien er

en normativ Tankebygning, er dette ikke uvigtigt. For at tage et Par Exempler: Side 131: »Seddelbanken maa føre en bevidst Pengepolitik«, Side 191: »Det vilde dog sikkert være bedst at undgaa eller i hvert Fald at udjævne Konjunktursvingningerne, navnlig af Hensyn til Arbejdsløsheden«. Her faar man ganske vist et Indtryk af, hvorledes Forf. er naaet til det normative Krav, men det var vist heldigst, at det klart blev angivet, at Nationaløkonomien naturligvis ikke kan afgøre Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør være Konjunktursvingninger eller ikke. Side 224: »Fra et rent økonomisk Synspunkt maa udkræves, at Samfundets samlede Nytte ved det Offentliges Foranstaltninger skal være større end ved at lade Borgerne selv indrette sig og beholde deres Penge«. Bør der ikke staa: Fra et hedonistisk-utilitaristisk Synspunkt, eller noget i den Retning? Af samme Side ses det, at Forf. ikke regner Hof- og Militærformaal for samfundsmæssige Formaal. Man kan derefter næppe vente, at »Almindelig Erhvervslære« vil blive anvendt ved Officersskolen. Side 285: Ogsaa Detailhandlerne ser man paa med Skepsis: »Vederlaget for deres Arbejde staar ofte ikke i Forhold til deres Indsats«. Paa Side 308—309 drøftes visse trafikpolitiske Problemer, og nogle af dem løses ved Tankeslutninger, der bygger paa en social-etisk Anskuelse af den Art, som er fælles for konsekvent Liberalisme og konsekvent Socialisme. Men det gøres der ikke klart opmærksom paa. Anmelderen tænker her paa følgende Sætning: »Det er økonomisk urigtigt at levere en Vare til en Pris, der ikke dækker Produktionsomkostningerne — idet man bl. a. yder tilfældige Tilskud til tilfældige Produktionsgrene«.

De her anførte Exempler er at betragte som Undtagelser; thi ellers er de forskellige Politikdiscipliner skrevet uden at normative Betragtninger er løbet Forfatterne i Pennen. Maaske var det en Idé at lade Forfatteren til Side 13—15, med Henblik paa nye Udgaver, og denne Bog vil sikkert paa Grund af sin Brugbarhed komme i nye Udgaver, gennemlæse Politikafsnittene med de omtalte Skønhedsfejl for Øje.

Niels Lindberg.

Ivar Høgbom: VÄRLDSSJÖFARTEN. Elanders Boktryckeri, Göteborg, 1934. 309 S.

Navigare necesse est! For Europa i hvert Fald. Europas erhvervsgeografiske Beliggenhed, dets Kystlinje og dets relativt korte Afstande og gode Forbindelser fra Kyst til Indlandspladserne henviser det i langt højere Grad end andre Verdensdele til Havet. Disse erhvervsgeografiske Forhold bidrog i Aarhundreder til Europas Overlegenhed, og en Erkendelse heraf og af de naturlige Betingelser lader meget i moderne Handelspolitik fremtræde som europæiske Selvmordstendenser.

Navigare necesse est! For Danmark i hvert Fald. Det er Landet med den relativt største Udenrigsomsætning, og dets Erhvervsgeografi og Historie henviser det i lige Grad til at dyrke Jorden og pløje Havet: indadvendt og udadvendt.

Ud fra denne principielle Indstilling henleder jeg Opmærksomheden paa Ivar Høgboms Bog: Världssjöfarten. Bogens Tyngdepunkt ligger paa den erhvervsgeografiske Fremstilling af meget omfattende Art, som jeg ikke er tilstrækkelig sagkyndig til at underkaste en kritisk Analyse. Men det er et fortrinligt Materiale for Økonomen, og det er fortrinlige økonomiske Konklusioner, der ofte drages af Forfatteren. Rent eksempelvis vil jeg anføre, at det er de erhvervsgeografiske Forhold, der f. Eks. gør, at Omraader med